

Sametová revoluce a její odkaz pro dnešek: téma kulatého stolu na ČZU

17.11.2024 - Lenka Prokopová, Karla Mráčková | Česká zemědělská univerzita v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze uspořádala ve středu 13. listopadu 2024 „kulatý stůl“ při příležitosti 35. výročí sametové revoluce. V aule se sešli studenti a studentky, zaměstnanci univerzity i zájemci z řad veřejnosti. Debatu připravila univerzita ve spolupráci se studentskými spolky a s organizací Post Bellum a jejím projektem Paměť národa.

Představte si, že pravda neexistuje... Touto premisou uvedla hosty kulatého stolu i publikum do drsné reality totalitní každodennosti moderátorka Karla Mráčková, tisková mluvčí ČZU. Pro pamětníky tohoto systému ošklivé děja vu, pro mladou generaci studentů, kteří tvořili většinu publika, skvělý odrazový můstek na cestu do nedávné historie. Jak je důležité si připomínat události, které právě studentům umožnily žít v demokracii a užívat si všech jejích vymožeností, vyplynulo zcela přirozeně z následné diskuse. Spolu s Karlou Mráčkovou ji řídil politolog Milan Školník.

Zkušenosti z minulosti jako ponaučení

„Pro ČZU je důležité si připomínat, že svobodná a demokratická společnost nebyla samozřejmostí. Dědictví nedemokratických režimů ukazuje, jak zásadní význam má svoboda pro rozvoj vědy a vzdělání. Univerzita v této souvislosti považuje za svoji povinnost nejen vzdělávat, ale i připomínat, jaké důsledky může mít ztráta těchto hodnot,“ upozorňuje rektor ČZU Petr Sklenička, který byl jedním z aktérů kulatého stolu na téma 35. výročí sametové revoluce, a také přímým účastníkem studentské demonstrace v pátek 17. listopadu 1989.

Svoboda a demokracie umožňují naší univerzitě naplňovat její poslání – být moderní, dynamickou a mezinárodně propojenou univerzitou, která svým studujícím, vědcům a vědkyním nabízí to nejlepší možné zázemí pro vzdělávání, výzkum a mezinárodní spolupráci. To se však může dít pouze ve svobodné zemi, a tak se u kulatého stolu hovořilo také o nutnosti chránit demokratické principy. *„Od pádu totalitního režimu nás dělí téměř dvě generace, dnešní mladí lidé už tento represivní systém znají jen z vyprávění. O to důležitější je připomínat jim, že život ve svobodné a demokratické zemi není samozřejmostí a že je třeba tyto hodnoty chránit. Můžeme je totiž snadno ztratit,“* zdůraznil další z hostů kulatého stolu Michael Žantovský, který byl v době sametové revoluce korespondentem agentury Reuters. Český velvyslanec, překladatel, novinář a politik zároveň vyslal vzkaz směrem k mladému publiku: *„Každá generace si musí svobodu vybojovat a obhájit sama pro sebe. Pokud tak nečiní, je to špatně...“*

Hosté kulatého stolu nabídli svůj pohled na tehdejší dění a podělili se o vlastní zkušenosti z událostí 17. listopadu a dnů a týdnů, které následovaly. Cílem debaty však nebylo jen připomenout klíčové momenty roku 1989, ale také otevřít debatu o širších souvislostech sametové revoluce a o jejích důsledcích na formování demokratické společnosti v tehdejším Československu.

Ke kulatému stolu kromě zástupců vedení univerzity – rektora Petra Skleničky a prorektora Michala Lošťáka – zasedli Michael Žantovský, který byl tiskovým mluvčím a poradcem prezidenta Václava Havla a v pozdějších letech ředitelem jeho knihovny; Michal Šmíd, historik z organizace Post Bellum (*bratr studenta Martina Šmída, považovaného mylně za oběť studentské demonstrace*); a Vladimír Hanzel, disident a pozdější osobní tajemník prezidenta Václava Havla. Postoje dnešní mladé generace přišla zprostředkovat studentka Provozně ekonomické fakulty Nikol Majerová.

Schéma debaty bylo rozděleno do tří základních bloků - na vzpomínky na revoluci, ve druhé části historik Ústavu pro studium totalitních režimů a Post Bellum Michal Šmíd popsal projekt Paměť národa a popsal důvody, proč je důležité uchovat vzpomínky pamětníků. Ve třetí části se diskutující věnovali hodnotám demokracie a jejich důležitosti v současnosti.

Každý blok uvedly vzpomínky pamětníků právě projektu Paměť národa. Zazněly trpké zkušenosti Evy Jourové, její otec, právník Josef Nestával byl dvakrát odsouzen k doživotnímu trestu dvěma totalitními režimy, nacistickým a komunistickým. V procesu s doktorkou Miladou Horákovou jej plánovali popravit. Propuštěn byl v roce 1963, tedy po 14ti letech, po propuštění se nesměl věnovat své profesi. Eva Jourová se ve své výpovědi pro Paměť národa obává, že lidé stále ještě nemá dost informací o hrůzách padesátých let.

Obavy projevil také laureát letošního ocenění Paměti národa za odvahu Pavel Záleský. *„To přetvařování, farizejství, kdy se něco jiného říkálo v televizi, něco jiného v práci a něco jiného doma, bylo zhoubné. Dělo se to po nástupu Husáka až do roku 1989. Celý národ ztratil duši a morálku. Kdyby byli lidé statečnější a třeba jen nechodili jako tupá masa k volbám, mohlo to dopadnout jinak. Oni ale mávali v prvomájových průvodech mávátky a doma pak nadávali na soudruhy. Důsledky této morální devastace neseme dodnes,“* uzavřel svou výpověď.

Setkání studentů, zaměstnanců a veřejnosti v aule ČZU označila Karla Mráčková mimo jiné za vyjádření vděčnosti, empatie a soucitu všem, kteří za více než čtyřicet let boje proti totalitě sami ztratili sny, naděje, svobodu, blízké, domov, zdraví i život.

Po skončení diskuse si hosté mohli vychutnat promítání filmu Vlny, který přináší zajímavý vhled do zákulisí Redakce mezinárodního života Československého rozhlasu v období uvolňování před Pražským jarem 1968. Film inspirovaný skutečnými událostmi zachycuje boj redaktorů o zachování svobody slova a reflektuje nutnost čelit složitým morálním volbám.

<https://www.czu.cz/cs/r-7229-aktuality-czu/sametova-revoluce-a-jeji-odkaz-pro-dnesek-tema-kulateho-stol.html>